

Peter Hinckelmann Georgius Machaus

De Anabaptismo Disputatio Elenctica Decima Septima, Complectens Sectae Anabaptisticae Errores, refutatos in locis De Mercatura, Cauponaria, Contractibus, & Opificiis

Rostochii: Pedanus, 1613

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn737666943>

Druck Freier Zugang

*P. Kinkelmann.
R.M. theol. 1613.*

Collectio de anabaptismo, P. Hinkelmann, Fräses

- 1) W. Mallerii, De SS. scriptura 1613
- 2) D. Duncanus, De Deo Trinitate 1613
- 3) N. Waltherii, De Persona Christi 1613
- 4) M. Strubini, De baptismo 1613
- 5) J. Taimmanni, De coena domini 1613
- 6) A. Friderici, De peccato originali 1613
- 7) P. Blankenhagen, De ecclesia 1613
- 8) F. Mulleri, De ministris ecclesiae 1613
- 9) F. Sperberii, De ministerio ecclesiastico 1613
- 10) E. Lolepiti, De justificatione 1613
- 11) V. Garmannii, De bonis operibus 1613
- 12) F. von Bülowii, De libertate christiana 1613
- 13) P. Schartingii, De magistratu politico 1613
- 14) F. von Dike, De iudicio 1613
- 15) P. Michael, De conjugio 1613
- 16) D. Westrii, De fine aucto 1613
- 17) G. Machau, De mercatura 1613
- 18) B. Smoldini, De resurrectione 1613

DE ANABAPTISMO
DISPUTATIO ELENCTICA
DECIMA SEPTIMA,

*Complectens Secta Anabaptistica Erro-
res, refutatos in locis*

De

MERCATURA,
CAUPONARIA, CON-
TRACTIBUS, & OPIFICIIS.

Quam

Divinâ S. S. Spiritus assistente gratiâ,
Sub Praefidio

M. PETRI HINKELMANNI

Verbi Divini Ministri,

Privatae vulgariol subijcit.

GEORGIUS MACHAVS *Wistochiensis March.*

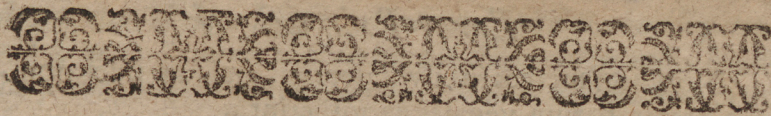
5. Calend. Septemb. Horâ 5 loco consueto.

ROSTOCHII

Litteris Ioachimi Pedani, Anno 1613.

Σ Υ Ν Ο Ξ Ω .

DISPUTATIO ANTICATA BAPTISTICA
XVII.

DE MERCATURA CAUPON-
NARIA, CONTRACTIBUS ET
OPIIFICIIS.

CONTINUATIO.

Eo impudentiæ (dementiæ inquam.) nostri adversarij, quibus cum in præsentî nobis negotium, etiam devenère, ut non modò in sacris, verùm etiam in ipsa polîtria ardelliones videri satagant, minimè vulgatum illud adagium; ne Sutor ultra crepidam, advertentes. Verùm cum & lippis & tonsoribus notum sit, excoecatos corde, perindè de omnibus rebus, ac de die in tenebroso carcere statuere, mirari desistamus. Quòd si enim benè videndi facultate hi minùs privati essent, non talia scommata, præ cæteris molestissimis hæreticis Redemptori suo gratitudinis loco reponerent, quæ superioribus disputationibus, satis apertè ab ipsis objecta & à nobis discussa fuère; pro quibus instante & appropinquante die recompensationis omnium, quo justus judex Dominus Redemptor & Salvator noster Jesus Christus, omnes pios beabit & coronabit, sua quoq; præmia (nescio quæ) reportabunt. Atq; ut ut hæc sint, ne nos illius judicij, quod Christus (a) canepes & angue odisse præcipit, præacti studiosos æmulatores arguant, hisce missis argutationes illorum contra præsentia the-
mata videbimus, & pro virili, astructa veritate easdem usitata methodo annihilare studebimus, valebimus.

a) Luc. 6. 37.

CAPUT PRIMUM.

De Mercatura Cauponaria & Contractibus.

A 2

Error

Error Primus.

Colloq.
Embd.

Non licet merces suas vendere ijs, qui suæ fidei non sunt, licet in forum venales exposuerint.

REFUTATIO.

a) Mat. 7. 15.

Non licet fidem adhibere ijs, qui, cum suæ fidei non sunt, tum non solum Christi honorem, verum etiam temporalem & æternam hominum salutem oppugnare, labefactare, quid dicam, & depravare non erubescunt; non licet, inquam, quamvis se non mercenarios, sed bonos pastores jactitent; cujus farina nostri habentur Anabaptista, qui quod fidem Christiq; honorem spectat, factis superq; in superioribus disputationibus (ut in continuatione leviter attigimus,) maxima falsitatis, suaq; sunt convicti malitiæ. De posteriori itaq; ipsorum in nos malitiæ cum illis in presenti agemus, eandemq; sequentibus argumentis, cum illorum postmodum ad quemlibet errorem generali subjecta conclusionem, refutabimus.

b) Deut.
23. 19.

i. Militant primò contra assertum S. S. Scriptura dicta. i. Deum enim hisce verbis apud Moysen mercaturam talem præcepisse legimus. Non foeneraberis (b) fratri tuo ad usuram, pecuniam, nec fruges, nec quamlibet aliam rem; sed alieno. Est enim usura contractus & certa mercatura species, quæ, ac in mercatura, omnia, perinde pecunia ut alia res emantur & divenduntur. Venditor enim quantum tradit, tantum emptor (accedente tamen interim venditori quasi) rependit. Simili ratione, quantum aliquis mutuatur, tantum cogitur reddere is, qui mutuatur (superadditã tamen interim usurã) : id saltèm interest, ut secundum levia quadam varient accidentia. Imo accedit & hoc, quod si usuram cum alieno exercere licitum sit, nihil obstat quò minus mercatura, quæ tam brevi, tanti quasi non est, cum alieno exerceatur. Quod verò per vocabulum (alieno) diversus à nostra religione designetur homo, ex opposita voce (fratri),

scopo

scopo textus, & super hunc locum commentantibus, abundè patet. Atq; ne ex sequenti thesi tertia, ubi alienus etiam noster habetur frater, aliquod alicui oboriatur dubium, distinguimus inter fratrem (cujus in ea thesi agitur) r. communionis seu dilectionis, & inter fratrem, cujus hic fit mentio, religionis, qui tantum, quàm est discrepantiæ fidei, sænori aliquid, quod generalem fraternitatem seu dilectionem minimè destruit (alias enim & apud nos, quibus sænus probatur, interiret) dare tenetur. Habentur apud eundem Prophetam & hæc: (c) Advenam non contristabis, neq; affliges eum; advena enim & ipsi fuistis in terra Egypti: quæ verba per se sunt notissima, & propterea multà non egent enodatione; modò applicatio ad Anabaptistas fiat, sic argumentor. Tales advenas, quales fuerunt Israëlita apud Egyptios (ut & hic intelliguntur) nullo modò affligamus: at qui Anabaptistarum fidei non sunt, sunt tales, quales Israëlita apud Egyptios fuerunt; E. nullo modo affligantur; id est ne tuas ipsis deneges Anabaptista merces.

II. Homicidium deinde illicitum (d) & oculis Dei abominabile esse, ejusdemq; furentem promereri iram ex sacris, nemo est, quin cognòrit. Perpetratur autem quodvis, corde, (e) ore & opere. Corde quidem, ut primum proximo nostro malè cupimus: ore, eundem extremis proscindendo convicijs: Opere demùm, manus ipsi inferendo violentissimas. Ac ut illorum quodq; pari passu ambulare astipulemur, primum ità probandum arripio. Proh Deum immortalem: nisi multos sanctissimi magistratus deterreret coercitiis, quoties id opere, quod corde intendebatur, exequerentur: imò complures hac ratione detentos & repulsos, alios in eadem proximi subornasse & corrupisse, multoties experientia comprobavit. Sitne igitur cordis homicidium diversum ab ipsa cæde? Verùm quid de secundo? Illud, proh dolor, hodiè intra muros, intra parietes eosdem sapissimè accidit, ubi his vel illis contumelijs proximum ad mortem usq; propelli, eademq; tandem affici

c) Exod. 22.
21. Levit.
19. 33.

d) Gen. 4.
11. 12.
Exo. 20. 13.
Numer. 35.
16.
Deut. 19.
11. 12.
Luc. 6. 38.
e) Matth. 5.
22.
1. Joh. 3. 15.

comperimur: Quid hoc aliud est, quam ipsammet proprijs fecisse manibus? cum, siue corde, siue ore, siue opere neces, unicus & communis perimendo manet moriendi actus, quo nihil acerbius unquam laeso accidere potest, quicquid in cadu auctorem pariratione à Deo animadvertetur. Postremum non sine maiore & dolore per se satis patet, nec proluxa indiget demonstratione. Resumo & applico jam primum & secundum ad adversarios nostros Anabaptistas, omnibus sibi contrarijs male cupientes & conviciantes. Quid ergo? Id esse juris statuunt, ut se ipsi secta cuidam aliena negotiandi apud se facultatem adimant, id in eandem etiam alias omnes (quotquot) sectas facere oportere: Qua sententia si subsisteret eamque alia amplecterentur, unde relicta miseraque secta, vita suppeteret sustentatio? certe mors ipsam ita concomitans denique insequeretur. O suosores crudelissimos! ô igni & aqua indignissimos! ô latrocinium atrocissimum!

f) Lev. 19. 18.
 Matt. 5. 43.
 cap. 22. 39.
 Joh. 13. 34.
 c. 15. 10. 12.
 Rom. 12. 9.
 1. Cor. 13. 4.
 5. 6. & seq.
 1. Joh. 3. 18.
 cap. 4. 20.

3. Sed & hinc obfuscatur & evertitur CHARITAS à flamine sacro nobis sapius in Biblijs inculcata & demandata, eaque non modo erga proximum (f) sed & erga Deum. Namque si quis dixerit diligo Deum & fratrem suum oderit, mendax est. Qui enim non diligit fratrem suum, quem videt, Deum, quem non videt, quomodo potest diligere. Atqui qua hic nomine fratris intelligenda veniat fraternitas, generalis an specialis illa sit nobis paulo diligentius acutiusve inquirentibus ex ipso textu & potissimum ex verbo (videt) facillime patescit. Videmus autem non tantum parentes nostros, videmus non tantum germanos nostros fratres, verum quoque domesticos nostros videmus, neque modò illos tantum, sed & concives, neque concives tantum sed vel distitissimorum locorum advenas: hi quoque omnes sunt fratres isti, unum & communem parentem Adamum, simul ac unam & communem matrem Evam agnoscetes; talisque fraternitas fusius pleniusque S. sanctae scripturae dictum, adumbrari, demonstrari, approbari potest, quorum uno atque altero ad nostrae saltem theses confirmationem utentes,

atentes, introducimus Christum ex lege ita perorantem: Diliges
 (g) proximum tuum, sicut te ipsum. Quæris autem cum legis-
 perito Anabaptista, quisnam sit tuus proximus? Quæso Christum
 audias eundem depingentem. Homo quidam, (ait,) descende-
 bat ab Hierusalem in Hiericho, & incidit in latrones, qui etiam de-
 spoliaverunt eum, & plagis impostis abierunt, semivivo relicto.
 Accidit autem ut sacerdos quidam descenderet eadem vias simili-
 ter & Levita, sed viso eo præterierit. Samaritanus autem quidam
 iter faciens, venit secus eum, & videns eum misericordia motus
 est. Et appropinquans alligavit vulnera ejus, infundens oleum &
 vinum. Et imponens illum in jumentum suum, duxit in diversio-
 rium, & curam ejus egit &c. Agè Anabaptista, quaram jam
 Christi verbis; Quis horum trium tibi videtur fuisse proximus
 illi, qui incidit inter latrones? qui in illum misericordiam fecit,
 dicis. Ergò itidem Christi verbis respondeo: vade & fac similiter
 hoc est, ne deneges tuas proximo merces, licet quoad fidem, tantum,
 quantum inter Samaritanum & satiatum, inter vos conveniat.

4. Hinc quin & fidei (h) destructio, spei amissio, & reliqua-
 rum virtutum inducitur exilium: unde enim charitas recedit,
 ibi fides marcescit, ubi fides marcescit, ibi spes evanescit, atq; ita
 — virtutum machina tota.

Imminet afsimilis jam jam lapsura cadenti.

5. Videamus & hac. Non furtum facies (i) inquit ipse J. E.
 HOVA. Neq; verò furtum duntaxat hic loci intelligitur illud,
 super quod fur deprehenditur, ceu cujus multis circumstantijs
 multè post arguitur; vel quod urgente conscientia ipse commississe
 fatetur; verum de omni, (k) quâ ratione etiam id ipsum effectum
 fuerit, furto: sive ex agro proximi sulcum sibi sumat arans, sive
 falsa utatur lance ponderans, sive spuria ulnâ ludat institor, sive
 ad vestem nimium poscat sartor, seu adulterinâ fallat monetarius,
 seu secundariâ cerevisarius; summatim, ubicunq; proximus pro-
 ximo, quavis calliditate id fiat, contra conscientiam aliqua detra-
 hit aufe-

g) Luc. 10.
27. 30.

h) 1. Cor. 13.
2.

i) Exod. 20.
15.

k) §. 3. infl.
de oblig.
quæ ex deli-
cto nasc.

hinc auferendo. Quorsum hac inquit Anabaptista? ardetem mentem
contra te cupis? En ipse fur es, qui egentem proximum, (quem es
prioribus bene novisse didicisti) commodam ipsi emptionem, quã
vel vilius vel carius merces suas emeret & redimeret, abnegando,
are privas gratissimo.

1) Gen. 23.

16.

cap. 37. 23.

c. 42. 7. 19.

c. 43. 2.

6. Contrariantur quoque huic falso dogmati & sancta scriptu-
ra Exempla. (1) Abrahamum enim cum Hethais quoque alienæ
certè fidei hominibus de uxoris suæ sepultura contraxisse, literis
consignatum legimus. Idem fecerunt undecim Josephi fratres, E-
gyptijs, qui diversa ab istis erant religionis, eundem venditantes:
quam mercaturam, licet non spontaneam sed coactam, eò susce-
ptam potissimum, ne pater Jacob nequitiam ipsorum reciperet,
aliquis fuisse contenderit, tamen, quia isti mercatores gratiã nego-
ciandi, quamvis non emendi Josephum, quod fortè fortuito conti-
git in Israëlitarum regionem concesserint, eandem apud illos fuisse
permissam, res ipsa clamat. Et quomodo filij Jacob pro annona in
Ægyptum missi, cum Josepho fratre de frumento convenire, sa-
crum volumen præter hac suppeditat; neque hinc, quod Josephum
cum fratribus suis ejusdem fuisse religionis, aliquis dixerit, quic-
quam obtinebitur; quin potius illos Josephi fratres id saltem, ut
cum aliquo Ægyptiorum de frumento contraherent, quisquis
etiam ille foret, sibi proposuisse, cum scriptura sensu præoccupamus.
Et si quis consulat Ægyptiacam servitutem, cui quia Israëlita ali-
quando fuere obnoxij, & tamen fame non perierunt, Ægyptios cum
illis contraxisse deprehendet.

7. Si verò aliquis nobis objiceret, satius fuisse, si ex novo te-
stamento contra adversariorum opinionem, dicta nostra de promp-
sifsemus, idque hujus ergò, quod se à lege esse liberatos dicant; ipse sibi
hoc responsum habeat: ne illos quidem tam stolidos esse aestima-
tores, ut irã à lege se vindicatos esse, ne ulli Decalogi præcepto jam
debitam obedientiam præstare teneantur, sed ut quicquid libet, fa-
cere possint, asseverent; imò verò Decalogum omnimodò ad salu-
tem ne-

rem necessarium esse, pluribus obtinere annuntur & allaborant. Si igitur eundem largiuntur, inq̄ ipsum impingunt, haud immeritò quoq̄ ex ipso reprehenduntur. Nec ad dirimendam controversiam nobis novi testamenti dicta & Exempla desunt, quorum unum hoc in loco de discipulis Christi, in civitatem Samariae Sichar, sua fidei contrariam: ut ex textu notati in margine Evangelista liquet, emendorum ciborum gratiâ euntibus (m) duntaxat adducemus; reliqua verò in sequentem errorem, ne hic numerus argumentorum prater necessitatem excrescat, reservabimus, unde vicissim desumi, & ad presentem statum minimo negotio; jure & per bonam consequentiâ applicari possunt.

(m) Ioh. 4.
8.

8. Tum ex hoc ipsorum errore gravissima sequitur Politia demolitio. Quia enim huic regioni Deus per singularem providentiam hos, illi verò alios terra fructus, omnes quippè ad generis humani sustentationem largitè concessit; illi suos, alijs à se in religione diversis, denegantes fructus, reliquis omnibus, ut idem faciant, imperant. Atqui ex eo quid emergi arbitrare? cadem, bella, horrida bella divinem; & verè producerentur: agè enim introspeciamus occasionem. Sit hic loci quidam, sit alibi alius, sint in hoc mundo multa hominum millia, qui necessariò quibusdam terra fructibus, apud Anabaptistam vel aliam sectam tantum habendis, indigentes, eosdem ab ysdem petere cogantur; nancisci verò nec precibus nec are queunt: cetera collige. Idemq̄ inter duas contraria religionis personas in simili casu eveniret. Pono nempe maioris ergò luminis casum. Sit hareticus, cujus parès, frater vel filius decumbit, hic consulente medico illo vel illo utatur remedio, petat autem, unde id praparetur ab Anabaptista vel alio quopiam sectario herbarum species, & non accipiat; Ecce quàm facillimè sectarius ille decumbenti inferat injuriam, cademq̄ committat.

9. Opponit sese deniq̄ huic Anabaptistarum opinioni veneranda antiquitatis consensus, quo unicuiq̄ factam suam, non adversario nocere debere (n) fuit conclamatum. Ex quo, & superioribus omnibus, quid iam de adversarijs nostris statuendum

(n) ff. de
reg. iur. l.
factura.

B

fit

fit, quibꝫ haud difficulter percipit, à quibus, dum suum errorem de mercatura haereticis interdicenda insinuatum volunt, non solum pacifica politia interruptio & destructio, quã hominum corporali salus concidit, sed & quinti ac septimi, praecepti, aliorumqꝫ, dictorum & exemplorum sacra scriptura neglectio, quã gratuita Dei misericordia amittitur, adituqꝫ hominibus ad vitam aeternam obstruitur, (quod ipsi forsitan nesciunt) quaritur.

Error secundus.

In mercatura & cauponaria multæ committuntur fraudes quæ non decent Christianos. Ergo ab hisce vitæ generibus abstinere Christiani debent.

REFUTATIO.

Licentia licentiam provocati id quod in hoc negotio nobis quoqꝫ oculos & aures obversatur. Anabaptistæ enim quamvis in priori errore, sub conditione (in vocabulis aliena fidei latente) mercaturam aliquam admittant, tamen ut ibi ex arbitrio, eam astruxere ita & hic vicissim pro libita se destruere posse ducunt, parùm, quod interim sibi metipsis contradicant, curantes. Unde licet quidem hunc errorem multis repudiare opera precium non sit, tamen, ne vel istum refutandi impotentes, vel eidem videamur subscribentes, ei contranitemur.

1. Ne verò hic quoqꝫ pro mercatura in allegandis dictis, nostro desimus studio, ipsam primo sectamur scripturam, nihilominus postmodum in thesibus sequentibus futilem ipsorum rationem, quã opinionem suam stabiliunt, scripturã, & rationibus pregnantibus refutaturi. Deum enim de deposito, commutato & mutuo leges, quæ, ut ex textu sancto itidem liquet, certi fuerunt contractus & mercatura, tum & de emptione & venditione, tulisse, passim in Mose & Prophetis legimus (a). Et Salomon stateram dolosam abominationem esse inquit apud Deum; pondus verò æquum (cujus usus in emptione & venditione) beneplacitum Domini. Imò pondus & stateram Domini esse judicia: & abscondentem frumenta, maledici à populi: benedictionem autem esse super caput vendentium. Et de Tyrjs conversis inquit

vide M.
Luc. Ofian.
Enchirid.
con. Anab.
c. 10. quæst.
4. f. 270.

Prima the-
sis.

(a) Exod.
21. 2. c. 22. 7.
Levit. 19. 13.
37. c. 25. 14.
& seq. Dent
15. 1. 2. 6. 3. c.
25. 13. 14. 15.
Proverb. 11.
1. 26. c. 16. 11.
Eia. 23. 18.

inquit Dominus: quod negotiationes & merces eius sanctificatae sint Domino. Tam & apud Jeremiam, libri emptionis, qui Iudaorum fuit, honorificam fieri mentionem legimus. Et Apostolus non prohibet emere, sed vult, ut, qui emunt, sint tanquam non possidentes: & mandat ne quis circumveniat in negotio fratrem suum.

2. Tum quoque exempla Sanctorum Dei virorum, qui mercaturam exercuerunt, nobis non desunt (b). De Abrahamo enim legitur, quod in familia sua habuerit servos emitios; quod emerit ab Ephron filio Seor, duplicem speluncam, in sepulturam conjugis & possessionem monamenti. De Iacobo, quod a fratre petierit sibi vendi primogenituram: ac emerit a filiis Hemor partem agri, in qua fixerat sua tabernacula. De Iosepho, quod emerit omnem terram Aegypti, vendentibus singulis possessiones suas pro magnitudine famis. De Davide, quod emerit ab Aeara aream, in qua adificavit altare, ut holocausta offerret Domino, ad avertendam plagam ab Israel. De Rege Salomone quod per eertum contractum, ab Hiram Rege Tyri, cedros de Libano, ad structuram templi acceperit. Sic Hieremias secundum verbum Domini ab Hanameele, patruelis suo emit agrum. Iosephum item Arimatheum, cuius vita a Spiritu S. de meliore quoque nota commendatur, circa emendum linteum occupatum fuisse, ex sacris dilucidissime constat. Et de mulieribus legimus, quod emerint aromata, ut ungerent Iesum. Historia Ecclesiae Apostolorum refert, credentes, quotquot possessores agrorum aut domorum fuerunt, vendidisse omnia & pretia eorum qua vendiderunt, deposuisse ad pedes Apostolorum &c.

3. Rationem vero qua suum errorem stabilire satagunt, quia multae fraudes in mercatura committantur, sic refutamus. 1. Quia Spiritus S. omnium negotiorum, (c) probans renes & corda, omnium nostrorum gnarus cogitationum, multas in mercatura circumventiones fore, optime perspectum habens, tamen eandem non abrogari, & eius mentionem, qua maxime sulcitur & constat ex sacris, deleri voluit, sed potius eandem sublato abusu mandavit concessit & approbavit: nostrum quoque non erit eandem improbare aut abrogare. 2. Tuum tribuitur in hoc errore id mercaturae per se, quod ipsi tribu-

B 2

endum

Ier. 32. 17. 198
Ezech. 45.
10. 11. Cor.
7. 30. 1. Thef
4. 6.

(b) Gen. 17.
27. c. 23. 9. &c
seq. c. 25. 31.
c. 33. 19. c. 47
20. 2. Sam.
24. 24. 25. 1.
Reg. 5. 6. 12.
rē. 32. 7. 8. 9.
Mar. 15. 4. 6.
Act. 4. 34.

(c) 3. Reg.
8. 39. Psal. 7.
10.

endum erat per accidens. Ipsa enim mercatura in se spectata & tanquam res inanimata non officit, officit saltem, prout quisq; illi sese accommodat. 3. Quia si venenum perniciosissimum nihil homini infert mali, nisi ille præterquam debeat illud adhibuerit, eoq; usus fuerit; multo minus mercaturâ, quæ neg; per se, ut venenum haberi potest, neg; visu & auditu est abominabile, verum modò ab homine pendet, citra ab usum alicui unquam oberit. 4. Sin verò, quod in errore veritati consonum autumant adversarij, tamen procedat; quid, quò minus & ita ratiociner, intersit? Ex sacra scriptura multe oriuntur & fabricantur hæreses; quapropter est rejicienda. Vel cuti propius. Anabaptisum (ad sectæ eius opinionem) multi perverse intelligunt & interpretantur; Ergo is est revellendus. Hem gratulor mihi de tali extirpando Zizanio.

5. Deniq; refragatur huic negotio Orthodoxorum Patrum consecrarium, quæ ita; ab usum non tollere rei substantiâ, sine intermissione ferè intonant, id quod ut alibi sic quoq; hîc venè convenire, nemo non sanæ mentis & judicij affirmabit, Plura quidem hîc solvendo afferri possent, sed cum eodè ea omninò recidant ne garrire videamur, merito illis super sedemus.

CAPUT SECUNDUM.

De Opificijs.

Error.

Instrumenta & arma bellica, ut sunt armaturæ, gladij, tela, bombardæ &c. Christiano conficere non licet.

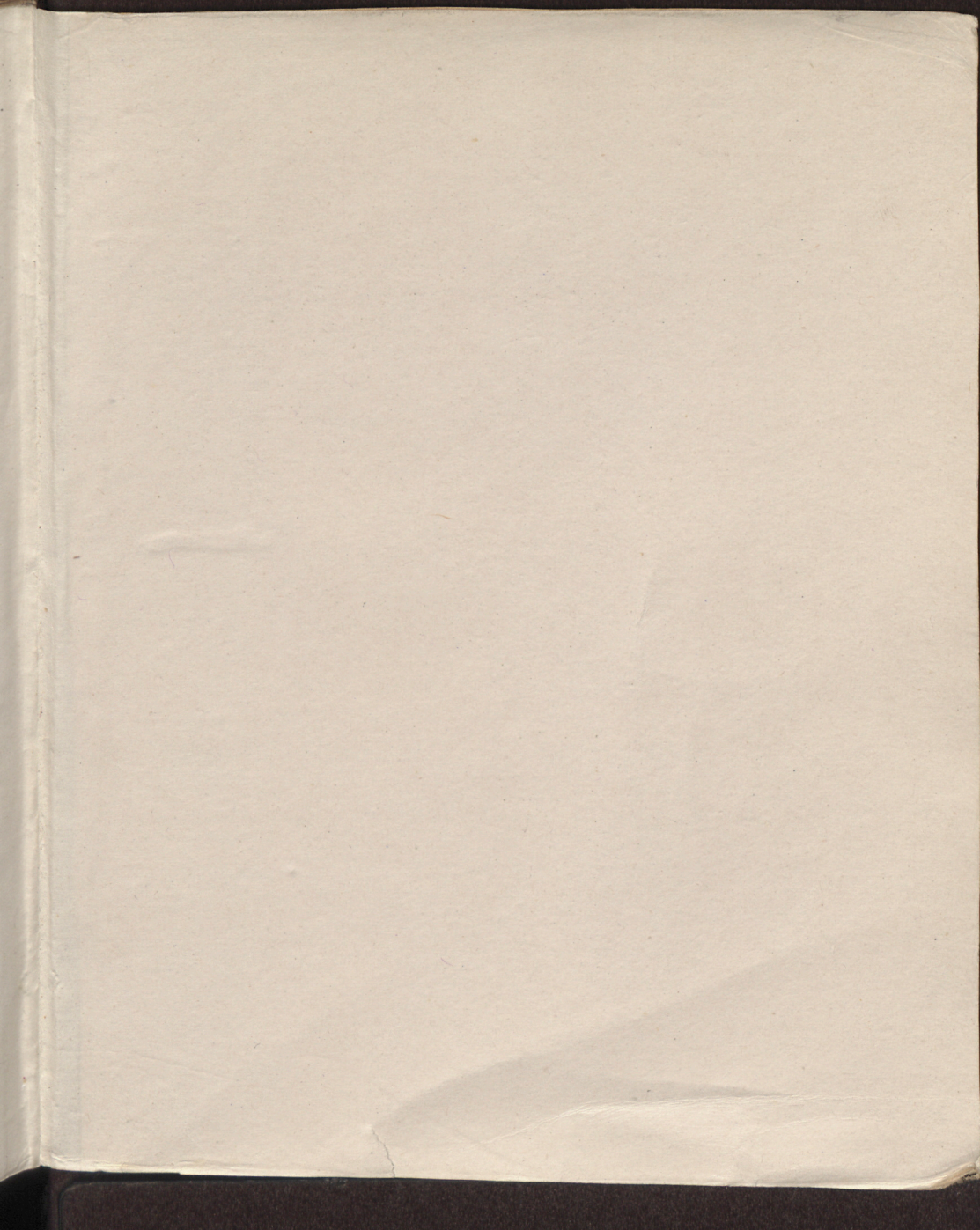
REFUTATIO.

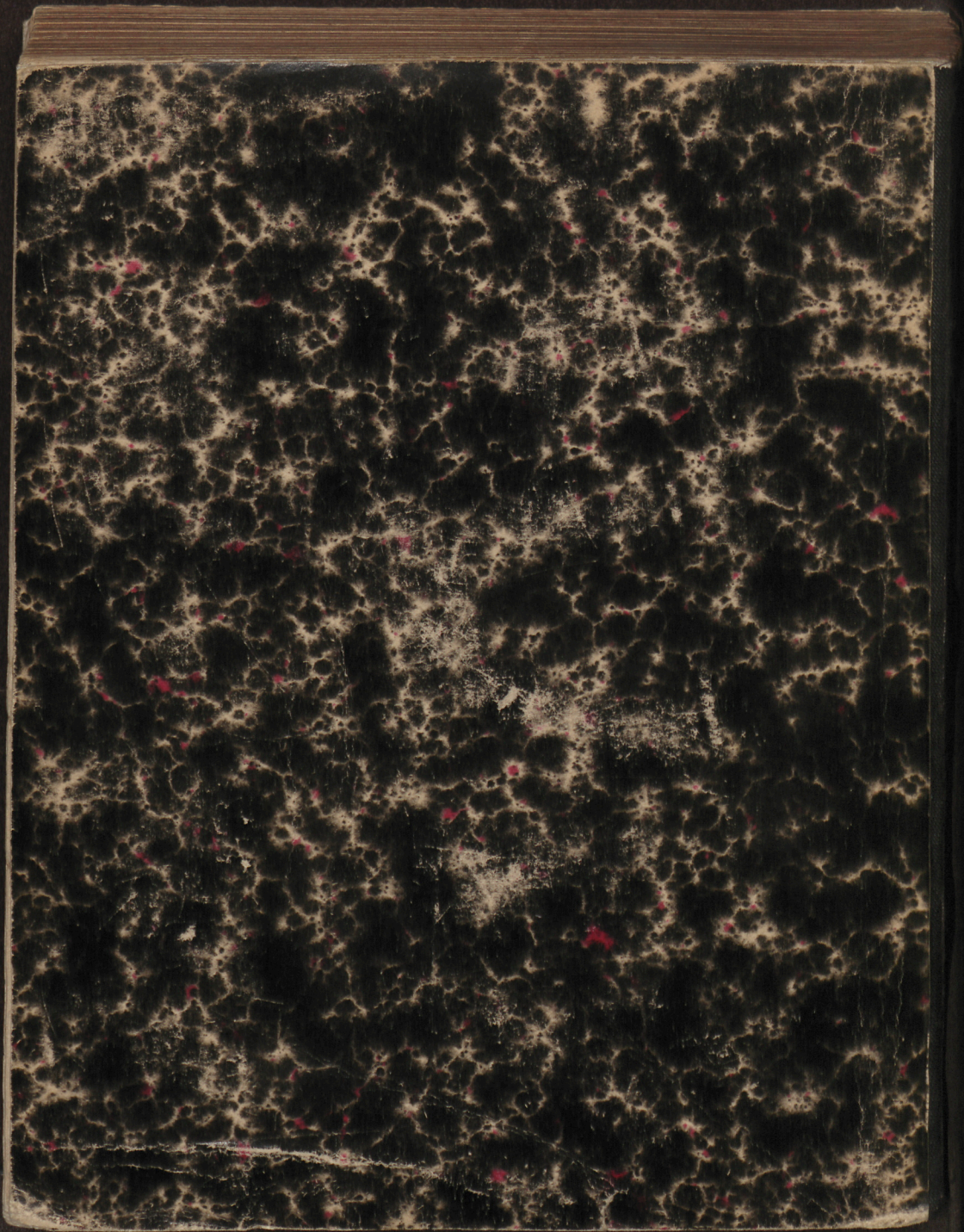
Argumenti huius erroris vis cum precedenti est eadem: Solutio igitur ex præcedentibus petenda est. Veruntamen ut & hic aliquid addamus, chartamq; impleamus breviter in contrarium sensum hæc annectimus. 1. Qui gladium sumit, (a) eo peribit, doctrice scriptura erudimur: unde si homicida vicissim gladia prosterni ac puniri debet, gladiarios requiri consequitur. 2. Quoniam Deus in Veteri Testamento legitima bella concessit, & ad hæc concedit; approbabit quoq; & approbat adhuc instrumentorum, quæ ad illa requiruntur, doctos artifices. 3. Anabaptistæ ipsi inter se ferunt cultrarios, quos, si illorum sententia valeat, nihilo secius fugiant; potest enim hominè per cultrum ac gladium interimere. 4. Pharmacopole tam necis quam vitæ medicamina habent: & Restio restim qua fur strangulatur, conficit. E. & illos abhorreere debemus. 5. Deniq; abusus hic cum usu verò confunditur. Non enim ad id instrumenta bellica, ut istis cubis noceremus, sed ut nosmetipsos defendamus, conficiuntur; Quamobrem error non procedit.

SOLI DEO GLORIA.

vid. M. Luc.
Ofian. cõt.
Anabap. c.
10. quæst. 5.

(a) Matt.
16. 52.

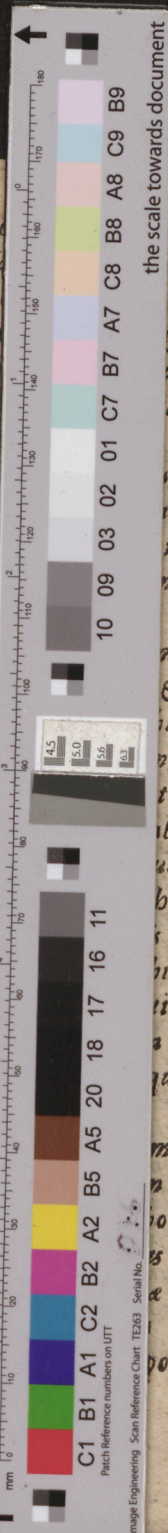

praesenti hoc errore pronunciet, qui & olim sua
auctores partim propagatores in Ecclesia
Originem Alexandrina Ecclesia antisitem
Palestinâs; nunc iterum resuscitatur à nonni
rum in proscenium educitur, palliatur, com
impj hujus dogmatis absurditas eò magis innot
literarum & rationum stateram examinanda

1. Contrariantur illi scriptura dicta ea, qua
diabolorum & hominum damnatorum aeterna
desituras esse perspicue confirmant(a): qua ve
morientem asserunt: Iram Dei mansuram sup
esse ignem inexstingvibilem, interitum aeterna
ternum, iudicium sine misericordia, pronunciat
extremo die abiecturum maledictos in supplic
Quod si itaq; homines damnati usq; in aeterna
lumen & Diaboli in secula seculorum crucia
tandem erunt salvandi, aut quis finis penis ipj
Nôq; est, ut quis cavilletur, vocabulum aeterna
lutam sine fine perpetuitatem, sed periodicam
temporis limitatam diuturnitatem denotare. I
quaestioni accommodari non potest: siquidem
quam convincietur, quod paena damnatorum
ra sint, sed potius constat, nullam mutatione
summi iudicis, quo ad statum rerum futuram
aeternum, simpliciter in propria significatione
quid assumitur, pro figmento reputamus.

2. Deinde & rationes contra prodigiosum h
tant. 1. Quia damnatorum peccata mortali
temporalia violant & contempnunt aeternum
videlicet Deum, & aeternam vitam; iustissime
aeternis paenis puniuntur. Cum enim duplex sit
cundum intentionem acerbitatùs, & secundum

the scale towards document

2) Esa. 66. 24
Ioh. 3. 36.
Matt. 3. 12.
2. Thef. 1. 9.
Hebræ. 6. 2.
Iacob. 2. 23.
Matt. 25. 41.
Pfal. 49.
Apoc. 20. 10